

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній рівень перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

Автори: доктор психологічних наук, професор **Філоненко М.М.**
кандидат педагогічних наук, старший викладач **Гладун Т.С.**

Затверджено на засіданні кафедри загальної і медичної психології

Протокол № 2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри загальної
і медичної психології,
професор

Матяш М.М.

Тема № 1. Завдання и предмет курсу «Педагогіка та психологія». Значення психологічних та педагогічних знань в майбутній професійній діяльності. Педагогіка як наука.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: Розкрити актуальність та сформувати мотивацію вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія» для майбутніх фахівців спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», розглянути основні категорії педагогіки.

План лекції:

1. Педагогіка як наука.
1. Основні педагогічні категорії.
2. Система педагогічних наук.
3. Міжпредметні зв'язки педагогіки.

Ключові поняття: *педагогіка, андрагогіка, освіта, освітній процес, виховання, виховний процес, навчання, навчальний процес, категорії педагогіки.*

Тема № 2. Основи теорії навчання і освіти.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: Розкрити поняття дидактики, її предмет та завдання, ознайомитись з основними категоріями дидактики, встановити взаємозв'язок функцій та принципів навчання, проаналізувати умови ефективності процесу навчання.

План лекції:

1. Поняття дидактики, її предмет та завдання.
4. Навчання як цілісний процес.
5. Основні функції та принципи навчання.

Ключові поняття: *освіта, навчання, освітній процес, дидактика, категорії дидактики, функції навчання, принципи навчання, компоненти процесу навчання, види навчання.*

Тема № 3. Система освіти в Україні.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: ознайомитись з процесом зародження та розвитком вищої освіти в Україні, проаналізувати перспективи розвитку сучасної української освіти, розкрити сутність Болонського процесу, його основні принципи.

План лекції:

1. Зародження і розвиток вищої школи в Україні.
1. Перспективи розвитку сучасної освіти в Україні.
2. Сутність Болонського процесу.

Ключові поняття: *розвиток освіти в Україні, Острозька академія, українська вища школа, система освіти, освітній процес, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, стандарт вищої освіти, Болонський процес, безперервне навчання.*

Тема № 4. Форми, методи та засоби навчання.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: ознайомитись з формами організації навчання та їх класифікацією, сформулювати поняття про методи навчання, проаналізувати перевагу активних та інтерактивних методів навчання, розкрити закономірності оптимального поєднання методів і засобів навчання.

План лекції:

1. Поняття та класифікація методів навчання.
3. Форми організації навчального процесу.

Ключові поняття: *форми навчання, аудиторні форми навчання, позааудиторні форми навчання, методи навчання, активні та інтерактивні методи навчання, методи контролю та самоконтролю, засоби навчання.*

Тема № 5. Зв'язок психології з іншими науками. Психологія особистості.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: розкрити визначення психології як науки, основні етапи її розвитку; аналізувати галузі психології та її зв'язки з іншими науками; охарактеризувати

поняття особистість та особливості її розвитку, ознайомитись з внутрішніми та зовнішніми умовами розвитку особистості.

План лекції:

1. Структура психологічної науки.
4. Поняття про особистість, її розвиток та формування.
5. Роль спадковості, середовища й діяльності в розвитку особистості.
6. Взаємозв'язок зовнішніх і внутрішніх умов розвитку.
7. Внутрішні суперечності як рушійні сили розвитку особистості.

Ключові поняття: *диференціація та інтеграція психологічних знань, галузі психології: загальна, вікова, соціальна, інженерна, педагогічна, праці, творчості, управління, мистецтва, економічна, політична, екологічна, спорту, психологія особистості, людина, індивід, особистість, індивідуальність.*

Тема № 6. Психологія особистості. Проблеми та періоди розвитку особистості, їх значення.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: розкрити закономірності вікової періодизації та стадії розвитку особистості, охарактеризувати провідну діяльність відповідно до вікової періодизації особистості.

План лекції:

1. Вікова періодизація розвитку особистості.
8. Стадії розвитку за Еріком Еріксоном.
9. Закономірності розвитку дитини за Л.С. Виготським.
10. Провідна діяльність та періодизація за Д.Б. Ельконіним.
11. Стадії когнітивного розвитку за Ж.Піаже.

Ключові поняття: *біологічний розвиток, психічний розвиток, соціальний розвиток, духовний (моральний) розвиток, вік, віковий період, вікова періодизація, немовля, раннє дитинство, дошкільний період, шкільний вік, підлітковий вік, юнацький вік, провідна діяльність.*

Тема № 7. Пізнавальні процеси психіки особистості. Структура основних форм прояву психіки особистості та їх взаємодія.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: розкрити структуру основних форм прояву психіки особистості та їх взаємодія, охарактеризувати такі психічні процеси як, пізнавальна діяльність,

відчуття, сприймання та мислення, ознайомитись з індивідуальними особливостями мислення.

План лекції:

1. Структура основних форм прояву психіки особистості та їх взаємодія.
12. Поняття пізнавальна діяльність, пізнавальні процеси.
13. Відчуття, сприймання як початкові рівні пізнання.
14. Мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Ключові поняття: *структура форм прояву психіки, психічні процеси (пізнавальні, емоційні, вольові), психічні стани, психічні властивості, пізнавальна діяльність, пізнавальні процеси (відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага, уява, мова і мовлення), емоційні процеси (емоції, почуття), вольові процеси (воля), чуттєве пізнання, абстрактне пізнання.*

Тема № 8. Індивідуально-психологічні властивості особистості та їх види. (лекційне заняття – 2 години)

Мета: розкрити індивідуально-психологічні властивості особистості, охарактеризувати психосоціальні властивості людини, характер, його структуру, ознайомитись з мотиваційна сферою особистості, розглянути поняття «спрямованість особистості» та його загальну характеристику.

План лекції:

1. Індивідуально-психологічні властивості особистості. Типи темпераменту.
15. Психосоціальні властивості людини. Характер, його структура та формування.
16. Мотиваційна сфера особистості. Спрямованість особистості, її загальна характеристика.

Ключові поняття: *фізичні індивідуальні особливості, психічні індивідуальні особливості, індивідуально-психологічні особливості, екстраверсія, інтроверсія, екстраверти, інтроверти, амбіверти, емоційна стабільність (нестабільність), темперамент, холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік, сила, врівноваженість, рухливість, характер, риси характеру, акцентуації характеру, типи акцентуацій, спрямованість, мотивація, мотиви.*

Тема № 9. Психологія спілкування.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: розкрити поняття «спілкування», розкрити роль і місце діяльності та спілкування у формуванні особистості, інтерпретувати значення спілкування в професійній діяльності майбутнього фахівця фізичної терапії, ерготерапії,

ознайомитись з поняттям конфліктного спілкування та методикою вирішення конфліктів.

План лекції:

1. Поняття спілкування. Вербальна та невербальна комунікація.
17. Спілкування і взаєморозуміння.
18. Конфліктне спілкування.

Ключові поняття: *спілкування, функції спілкування, види спілкування, вербальна комунікація, невербальна, взаєморозуміння, рівні взаєморозуміння: згода, розуміння як осмислення, співпереживання, бар'єри на шляху взаєморозуміння, механізми взаєморозуміння, конфлікт, види конфліктів, причини конфліктів, динаміка конфлікту, способи управління конфліктами, методики вирішення конфліктів, асертивність.*

Тема № 10. Лідерство та етичні засади ділових стосунків. Структура лідерства та теорії його походження.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета: розкрити основні поняття лідерства та основні принципи керівництва, охарактеризувати типи лідерства, проаналізувати ознаки харизматичного лідерства, ознайомитись з поняттям соціально-психологічного клімату соціальної групи.

План лекції:

1. Проблема лідерства та керівництва. Типи лідерства.
19. Поняття «харизматичного лідерства».
20. Соціально-психологічний клімат соціальної групи.

Ключові поняття: *лідер, керівник, типи лідерства, стилі керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний, харизматичне лідерство, соціально-психологічний клімат колективу, соціометрія.*

Рекомендована література:

1. Основна:

1. Дуткевич Т. Загальна психологія. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 388с.
2. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. – 172с.
3. Максименко С. Загальна психологія. - К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 272с.

4. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. – К. Ліра–К.; 2020. – 564 с.
5. Основи психології: теорія і практика. Навчальний посібник/ О.О.Лазуренко, М.М.Матяш, Н.А.Тертична. – К., 2019. - 324с.
6. Савчин М. Загальна психологія. К.:ВЦ "Академія" Серія книг Альма-матер. – 2020. - 344с.
7. Сергеєнкова О., Столярчук О., Коханова О, Пасека О. Загальна психологія. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 296с.

Додаткова:

1. Бандурка О. М. Основи педагогічної техніки : Навч. посібник / О. М. Бандурка, В. О. Тюріна, О. І. Федоренко. – Харків : ТИТУЛ, 2006. – 176 с.
2. Буняк Н. А. Загальна психологія: лекції. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 300 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя: авт. кол. : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
4. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи; Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
5. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посібник / Н. П. Волкова. – Київ: ВЦ «Академія», 2006. – 256с.
6. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Харків: Вид. група «Основа», 2009. – 176 с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. / А. Кузьмінський. – Київ: Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта XXI століття).
8. Мацко Л. А., Прищак М. Д. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 158 с.
9. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : Навч. посібник./ В.Нагаєв. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. -232 с.
10. Освітні технології : навч.-метод. посіб. [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.] / за ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2003. – 256 с.
11. Основи педагогіки вищої школи : Навчальний посібник / [Товажнянский Л. Л., Романовський О. Г., Бондаренко В. В., Пономарьов О. С., Черваньова З. О.] – Харків: НТУ «ХПГ», 2005. – 600 с.
12. Омеляненко С. В. Педагогіка : тестові завдання : Навч. посіб. / С. Омеляненко. – Київ : Знання, 2008. – 391 с. – (Вища освіта XXI століття).
13. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб./ З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельок, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: Знання, 2007. – 495 с.
14. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки : навчальний посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – Київ: Академвидав, 2006. – 520 с.

15. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. / М. Фіцула – Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с.
16. Черних В. П. Освітні інновації в Національному фармацевтичному університеті : навч.-метод. посіб. / В. П. Черних, Л. Г. Кайдалова, В. М. Толочко, Т. Ю. Вахрушева. – Харків : Вид-во НФАУ, 2005. – 248 с.
17. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посіб. / В. В. Ягупов. – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.